Justitieutskottets betänkande

1984/85:34

om taxeringsfunktionärers straffrättsliga ansvar (prop. 1984/85:117 delvis jämte motioner)

Propositionen m. m.

I proposition 1984/85:117 har regeringen (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att anta av lagrådet granskade förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1975:667) om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst,
4. lag om ändring i lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare,
5. lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning,
6. lag om ändring i lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn.

I anslutning till lagförslag 6 påpekas i propositionen att frågan huruvida en motsvarande ändring bör vidtas i lagen (1975:1057) med instruktion för justitieombudsmännen torde få tas upp av vederbörande utskott vid riksdagsbehandlingen.

Till behandling i samband med propositionen föreligger *dels* de under den allmänna motionstiden år 1984 väckta motionerna 1983/84:342 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) och 1983/84:2461 av Rolf Andersson (c) och Rolf Rämgård (c), *dels* de med anledning av propositionen väckta motionerna 1984/85:2976 av Allan Ekström (m), 1984/85:2977 av Elving Andersson (c) och 1984/85:2978 av Eric Hägelmark (fp).

I detta betänkande behandlar utskottet det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1975:667) om ändring i brottsbalken (lagförslag 2) jämte de nyss nämnda under den allmänna motionstiden år 1984 väckta motionerna. Yrkandena i dessa motioner redovisas på s. 3. Ärendet i övrigt avser utskottet att - efter hörande av annat utskott - behandla i ett senare betänkande.

Det nu aktuella lagförslaget i propositionen har följande lydelse.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1975: 667) om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att övergångsbestämmelserna till lagen (1975: 667) om ändring i brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

Lagen (1948: 491) om ämbetsansvar för vigselförrättare i vissa fall skall samtidigt upphöra att gälla.

Till suspension och avsättning får ej dömas efter ikraftträdandet. Är fråga om gärning, som har begåtts före ikraftträdandet och som är straffbelagd enligt såväl äldre bestämmelse i 20 kap. 1, 2, 3 eller 4 § som motsvarande bestämmelse i dess nya lydelse, dömes till det straff för gärningen som föreskrives i den nya bestämmelsen. Den äldre bestämmelsen skall dock tillämpas, om den leder till lindrigare allmänt straff. I övrigt skall 5 § första och andra styckena lagen (1964: 163) om införande av brottsbalken äga motsvarande tillämpning.

Vad som föreskrives i 20 kap. 1 § andra stycket i dess nya lydelse skall tills vidare ej äga tillämpning i fråga om beslut angående taxering som fattas av taxeringsnämnd.

Finns i författning som gäller när denna lag träder i kraft föreskrift om tystnadsplikt utan att straffansvar är föreskrivet för åsidosättande därav, äger 20 kap. 3 § i dess nya lydelse ej tillämpning.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift, som har ersatts genom ny bestämmelse, skall hänvisningen i stället avse den nya bestämmelsen.

Har i författning, som tillkommit genom beslut av Kungl. Maj:t ensam, meddelats särskild föreskrift om straff eller åtal för åsidosättande av förbud att yppa eller utnyttja vad någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt, får föreskriften upphävas eller ändras av regeringen, om upphävandet eller ändringen innebär att 20 kap. 3 § och 5 § tredje stycket i den nya lydelsen blir tillämpliga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Motionerna

I motion 1983/84:342 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) hemställs att riksdagen upphäver gällande bestämmelser som fritar taxeringsnämndsordförandena från ansvar för det materiella innehållet i deras beslut.

I motion 1983/84:2461 av Rolf Andersson (c) och Rolf Rämgård (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att förslag om borttagande av taxeringsmännens straffrättsliga ansvarsfrihet snarast framläggs.

Utskottet

I 20 kap. 1 § brottsbalken straffbeläggs myndighetsmissbruk och vårdslös myndighetsutövning. Enligt en undantagsbestämmelse i övergångsbestämmelserna till lagen (1975:667) om ändring i brottsbalken gäller straffstadgandet om vårdslös myndighetsutövning tills vidare inte i fråga om beslut angående taxering som fattas av taxeringsnämnd.

En straffrättslig särbehandling av taxeringsmän har funnits sedan lång tid. I 1809 års regeringsform fanns sålunda en föreskrift om partiell straffrihet för ordförande och ledamöter i taxeringsnämnd. Föreskriften hade tillkommit för att skydda riksdagens beskattningsmakt mot Kungl. Maj:t och Kronan.

Frågan om avskaffande av särställningen för taxeringsnämndsledamöter har behandlats i riksdagen under en lång följd av år (se JuU 1981/82:5 s. 2-4), senast år 1983 (JuU 1982/83:15). Frågan har också utretts vid flera tillfällen, senast av tjänsteansvarskommittén. Kommittén har lämnat förslag i ämnet i sitt slutbetänkande (Ds Ju 1983:7) Tjänsteansvar i offentlig verksamhet, vilket ligger till grund för regeringens förslag i den nu aktuella propositionen. Vid riksdagsbehandlingen under senare år av motionsyrkanden om upphävande av särregleringen har yrkandena avslagits under hänvisning till tjänsteansvarskommitténs arbete.

I de båda motionerna från den allmänna motionstiden år 1984 som föreligger i detta ärende förespråkas att särregleringen för taxeringsmän avskaffas.

Regeringen föreslår i propositionen att den i det föregående nämnda övergångsbestämmelsen om viss ansvarsfrihet för taxeringsnämndernas ledamöter upphävs så att de blir fullt ut ansvariga enligt 20 kap. 1 § brottsbalken. Detta är innebörden av förslaget till lag om ändring i lagen (1975:667) om ändring i brottsbalken. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1986.

Utskottet, som inte finner anledning till erinran mot lagförslaget, vill uttrycka sin tillfredsställelse över att denna fråga nu får sin lösning.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:342 och 1983/84:2461 och med bifall till proposition 1984/85:117 såvitt nu är i fråga antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1975:667) om ändring i brottsbalken.

Stockholm den 7 maj 1985

På justitieutskottet vägnar
LENNART BLOM

Närvarande: Lennart Blom (m), Lisa Mattson (s), Arne Nygren (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Ulla-Britt Åbark (s), Arne Svensson (m), Gunilla André (c), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Göran Franck (s), Sven Munke (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Birthe Sörestedt (s) och Ella Johnsson (c).

minab/gotab Stockholm 1985 82784